

زنجانیان، الهام، ۱۳۴۸ -

آموزش خوشنویسی خط ریز (تحریری): سرمشق / الهام
زنجانیان - تهران: آموزشگاه آزاد خوشنویسی سرمشق، ۱۳۸۴.
۹۲ ص

ISBN 964-06-6519-3

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

۱. خوشنویسی - راهنمای آموزشی ۲. خط نستعلیق -

راهنمای آموزشی الف. عنوان ب. عنوان: سرمشق

NK فا ۷۴۵/۶۱۹

۹ ز ۲ ف / ۳۶۳۹

۲۲۳۶ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: آموزش خوشنویسی خط ریز (تحریری) - سرمشق

تالیف: الهام زنجانیان

خطاط: الهام زنجانیان

ناشر: آموزشگاه آزاد خوشنویسی سرمشق

قطع: رحلی

تعداد صفحات: ۹۲ صفحه

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۸۴

چاپخانه: نوآوران امروز

صحافی: معین

شابک: ۹۶۴-۰۶-۶۵۱۹-۳

طرح روی جلد: محمدرضا مژگان

خط روی جلد: استاد مهدی عینی پورفضلی

مجری چاپ: محمدرضا مژگان

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

پیشانی پر دھندلے دم ارمدہ آج
بہشتی جہنمی حیران

کلام نخست

آدمی همواره در صد آفرینش زیبایی است خط نیز که یکی از صنایع شری است
 در هنر خوشنویسی کمال میرسد خوشنویسان ایرانی «طول تاریخ با عشق و ذوق در تعالی بخشیدن
 این هنر از هیچ کوششی دریغ نورزیده اند. از این دی استادان بزرگ «جهت قواعد این هنر که
 گذشته تا به امروز رسم الخط کایارسم الشق های متعددی فراهم آوردند. میتوان گفت تا تحت
 قاعده در آوردن حرف و کلمات جهت سهولت آموزش هنر جوایح خوشنویسی شاید پیشینه
 به قدمت خط و خطاطی در ایران مینماید اشتباه شد بی گمان این مقله بیضادی شیرازی اولین
 خط باید دانست هم درختین کسی بود که خطوط را با قاعده سه تقسیم کرد. برخی از هنرمندان خوش
 تألیف رسم الخط خویش شیوه ای خاص را پی نهادند. از جمله نسخی از تعلیم مفردات فصوص
 تبریزی است که شامل آموزش حرف الفباست بگفت نقطه و نیم نقطه و شبه نمودن اشکال مختلف
 انتهایی. ب. به پیش زبور و آغازش زبان مادر مانند شده و به همین ترتیب تمامی حروف ابجد
 آسان یاب شبیه شده است تا موجبات سهولت یادگیری هنر جو را فراهم آورد. نمونه دیگر از جزوات
 آموزش خوشنویسی ساله صراط السطور از سلطان علی مشهدی است که قواعد خوشنویسی را به نظم

تابه راحتی به ذهن سپرده شود.

حرکت «الف سببی» گویا آن از قسم بی ثبات

بی دینی را اگر کنی تو در آن آتش بر آتش مشرف است

امروز نیز بسیاری از هنرمندان خوشنویس مناسب با تجربیات خود کتابهای مختلف

در آموزش خوشنویسی تألیف نموده اند که ذکر نام آنها ضرورتی ندارد.

مراد از خط تحریری که از دیوار مکاتبات رسمی با آن نوشته می شد، خط نستعلیق

بدون ضخامت است. آثار نشانی بسیار کمی چون قائم مقام فراغانی و امیر نظام گوده

که در موزه دکتر آغاخانۀ گنبد ارسی می شود، ترین به این خط می باشد. اما آنچه امروزه در ایران

خط تحریری خوانده می شود، نستعلیق ریز، بدون ضخامت است، که هر چند خوانا تر از خط

نستعلیق است اما از نظر سرعت برای کاربرد در نوشتار روزمره مناسب نیست.

از آنجا که اخیراً کتب «سی ابتدایی به خط شبه نستعلیق ریز با فونت کامپیوتری طراحی

شده، اهمیت فراگیری این خط، در چندان شده است.

تعمیض خط کتب «سی»، ناآشنایی معلمان مدارس با خط ریز نستعلیق و به

نیاز امر در جامعه به ویژه دانش آموزان، ضرورت گردآوری مجموعه‌ای دیگر

ایجاب می‌کند. مابعد تدریس خوشنویسی، در گروه‌های مختلف سنی و مطالعه و دقت^ت در

وضعف^ن‌های خودات آموزشی خوشنویسی، موجب شد تا جوده آموزشی حاضر، با دارا بودن

محاسن کارپیشیان^ن، حد امکان برای هنرجویان ساده تودست یافتنی تر باشد.

روش استفاده از کتاب :

آموزش یادگیری هنری منوط به دانستن معیارهای خاصی است. معیار اندازه گیری

در خوشنویسی با قلم «شت، تخت، نقطه است که ضخامت قلم را نشان می‌دهد، سپس خط^{زمینه}

است که جای حروف را در صفحه مشخص می‌کند. از آنجا که خط ریز فاقد ضخامت می‌باشد

به جای معیار نقطه از مقیاس چشم بهره می‌گیریم، به عبارت دیگر نخستین حرفی که می‌بینیم

معیار نگارش دیگر حروف قرار می‌گیرد و این هماهنگی بین حروف و کلمات در یک صفحه چشم

را متوجه یک نقطه می‌کند و تناسب هنری آن حفظ می‌شود.

به منظور سهولت یادگیری ابتدا حروف و اتصالات، برگرد و برگشت^ن همراه

فلش‌گذاری که جهت حرکت دست را نشان می‌دهد، آورده شده است، هنرجویان^ن

و دقت در جهت حرکت شیوه درست نگارش را در ذهن خود ثبت و سپس

قرین هر حرف خاکستری را پررنگ می‌کند، هنر جو باید پس از هماننگ شدن ذهن و دست

تمام سطرها را مشق نماید. در پایان هر درس جهت قرین کلی هر مشق را بی آلوده شده تا

تواند همان را یادگیری قواعد حرف و اتصالات، سطر و متن نیز فرا گیرد، که این همان شیوه

سنتی آموزش خط است که از دیروز به امروز در میان خوشنویسی بکار می‌بردند.

الکون بر خویش فرض میدانم که از برخی استادان و دوستان بسیار سپاسگزار

نایم، هر چند: إِذَا عَجَزَ الْإِنْسَانُ عَنْ شُكْرِ مُنْعِمٍ فَقَالَ: خُذَاكَ اللَّهُ خَيْرًا مِنْكَ

هنگامیکه آدمی از شکر و سپاس عاجز نمیشود، بگوید: خداوند ترا جزای خیر داد و

تخت استاد مهدی عینی پور فضلی که آموزش خوشنویسی را به ایشان یاد

دانیات ایشان پویسته موجب دلگرمی است، همچنین سرکار خانم نسترن حبیبی که

تجربیات ارزنده‌شان در آموزش خط تحریری بسیار را گشتا بود و نیز استاد علی رابی

که در تنظیم و ترتیب کتاب مساعدت نمودند. طبع این اثر بدون جهت و دست عزیزم

سرکار خانم دکتر لیلا لودرز پور میسر نبود و سرانجام سپاس‌های تمام آنکه مرا یاری کردند

تقدیم می‌کنم

لازم به ذکر است که دریافت نظرات، پیشنهادات و انتقادات عاجز نظران

موجب امتنان خاطر مؤلف می‌باشد.

تهران - پائیز - ۱۳۸۲

اسلام‌بخشانیان